

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงบรรยายเรื่อง

ภาษาไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงบรรยายเรื่อง

ภาษาไทย

ในการประชุมวิชาการเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑

ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน หรือ กพด. ที่ทำนั้น สืบเนื่องจากการที่มีโอกาสตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเสด็จพระราชดำเนินส่วนภูมิภาค ที่มีประโยชน์ที่สุดคือ การที่ได้เห็นสภาพบ้านเมืองเมื่อ ๔๐ ปีมาแล้ว ที่มีเส้นทางคมนาคมลำบาก หลักการคือ การพัฒนาความพร้อมของชุมชนในถิ่นทุรกันดาร ก่อนที่จะทำถนนเข้าไปทันที เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดคนจากภายนอกเข้าไปฉ้อโกงหลอกลวงคนในชุมชนได้ หรือที่เรียกว่า ระเบิดจากข้างใน

ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นมีการสู้รบกัน แต่ก็ไม่ได้มีคนห้อมล้อมจนพูดอะไรกับใครยาก อย่างในปัจจุบัน ได้พบกับผู้คนจำนวนมาก เดินไปไหนมาไหนก็ได้ อยู่ได้นาน ๆ อยู่จนมีดคำก็ได้เห็นปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ การเสด็จฯ ไปก็มีหน่วยแพทย์ไปตรวจและได้ช่วยนำคนไปรักษาที่ดียิ่งขึ้น ไปโรงพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ มีขีดความสามารถสูงขึ้น และได้แนะนำแก้ไขปัญหาด้านการสาธารณสุข ช่วยให้บุตรหลานชาวบ้านได้เรียนหนังสือสูงขึ้นไป ช่วยในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเกษตรที่ต้องอาศัยปัจจัยในการผลิต เช่น น้ำ ดิน พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และยังมีการแปรรูปผลผลิตการเกษตรด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งโรงงานหลวง ปัจจุบันมีอยู่ ๔ แห่ง มีการแปรรูปพืชผลทางการเกษตร และยังมีเรื่องของการหารายได้เสริม เช่น จากหัตถกรรม รวมทั้งแนะนำตลาดให้หัตถกรรมเหล่านั้น นี่เป็นสิ่งที่ทรงทำ

ตอนแรก ๆ การที่ตามเสด็จไปในลักษณะนี้ ก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไร สนุกดีเสียอีก แต่เมื่อเรียนสูงขึ้นในระดับที่ยากขึ้น ที่จุฬาฯ นี่แหละ มีการแข่งขันสูง ก็เดือดร้อนบ้างว่าไม่ได้เรียนเต็มที่เท่าเพื่อน แต่ที่จริงแล้ว ได้ความรู้สำคัญโดยไม่รู้ตัวคือรู้ว่า บ้านเมืองของเรามีอะไรที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และก็ได้อ้างปณิธานว่าจะต้องทำสิ่งที่เห็นให้ได้ แล้วคิดว่าปัญหาที่ไม่ดีจะต้องมีส่วนร่วมทำให้ดีขึ้นให้จงได้ ส่วนแนวทางแก้ไขก็เป็นพระราชดำริของทั้งสองพระองค์ ในการเดินทางไปก็มีโอกาสตัวอย่างหนึ่งคือ ได้ฝึกงานกับข้าราชการผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความสามารถ สอนองพระเดชพระคุณได้ดี และได้พบเจ้าหน้าที่กระทรวง กรม กองต่าง ๆ ที่ตามเสด็จ ท่านเหล่านั้นก็เมตตาให้ความรู้ ความรู้บางเรื่องได้ใช้ในการทำงานจนถึงปัจจุบันนี้ ความรู้บางอย่างที่ไปเรียนในตอนนั้นก็ได้ใช้ในการศึกษา ทำให้สอบได้คะแนนดี

งานแรกคือสุขภาพของเด็ก

เรื่องที่ติดใจเป็นพิเศษเรื่องหนึ่งก็คือ สุขภาพของเด็ก ๆ ที่มีภาวะทุพโภชนาการ บางคนได้เรียนหนังสือน้อย ยิ่งช่วงที่รัฐบาลเริ่มมีนโยบายขยายการศึกษาถึงชั้นมัธยม แต่บริเวณที่ไปทำงานนั้นน่าจะเข้าถึงยาก จึงพยายามทำเรื่องทุพโภชนาการก่อน เริ่มที่โรงเรียน ตชด. เพราะว่าคุ้นเคยกับผู้ใหญ่ของ ตชด. และแน่ใจว่าที่เหล่านั้นทุกรันดารจริง ถ้าไม่ทุกรันดาร ตชด. ก็คงไม่ไปตั้งโรงเรียน แต่ถ้าเข้าไปถึงโรงเรียนได้ ไปถึงโรงเรียน สังกัดอื่นก็ไปช่วยด้วย และผู้ใหญ่ในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ก็ร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้ความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นไปอีก เรื่องที่ทำก่อนคือเรื่องการเกษตร แล้วทำเรื่องอาหารและโภชนาการควบคู่กันไป กระจายเรื่องไปจนถึงเรื่องสหกรณ์ เรื่องการดูแลสุขภาพ สมัยนั้น เรื่องที่สำคัญมากก็คือ ปัญหาการขาดสารไอโอดีน เป็นต้น ก็ทำไป เรื่องทุนในการทำงานไม่ค่อยลำบากนัก เพราะว่าสมัยเด็ก ๆ เป็นคนขี้นีียวพอ ดูจึงสะสมเงินไว้ได้มาก นำเงินส่วนตัวออกจ่าย ผู้ใหญ่ที่ทราบและเห็นด้วยก็มาช่วยทำ บางคนก็ช่วยด้านทุนทรัพย์ โดยไม่ต้องเรียไร

นอกจากเรื่องสุขภาพก็ให้ทุนการศึกษา ให้โอกาสเรียนจบมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ได้ประกอบอาชีพดี ๆ และมีการอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น มีวิธีสอนที่ดี นักเรียนโรงเรียน ตชด. ที่เรียนจบ ที่มีความประสงค์จะเป็นครู ตชด. ก็ได้มาฝึกหัดทั้งในด้านการสอนและการเป็นตำราจไปด้วยได้มาสอนและได้เรียนต่อ ที่เรียกกันว่า ครูทายาท

พยายามเกริ่นนำให้สั้นที่สุดก็สั้นได้แค่นี้ แต่ว่าถ้าจะเรียนหนังสือครูคงหักคะแนน เพราะเท่าความยาวเกินไป

ภาษาไทย

เข้าหัวเรื่องคือเรื่องภาษาไทยที่เป็นหัวใจของการศึกษา นักเรียนจำนวนหนึ่งที่พบไม่เฉพาะแต่ที่โรงเรียน ดชด. นักเรียนสังกัดอื่นด้วย มีความรู้ภาษาไทยอ่านออกเขียนได้ต่ำกว่าอายุและชั้นเรียน ยกตัวอย่างเช่น มีสามเณรที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมบางรูปที่จบป.๖ มา ก็อ่านเขียนไม่คล่อง แต่เขาก็มีผู้ใหญ่ใจดีมาช่วย จนประสบความสำเร็จกันเป็นส่วนมาก ปัญหาของสามเณร ซึ่งน่าจะเป็นปัญหาของเด็กทั่ว ๆ ไปด้วย มีดังนี้

- **ประการแรก** การขาดโอกาสในการเล่าเรียน ยากจน ต้องเลี้ยงตนเองและครอบครัว ไม่มีพ่อแม่มาช่วยเหลือดูแล ก็ต้องไปทำมาหากิน เช่น ไปตกปลา จับกบ จับเขียดมากิน บางคนก็ไม่ใช้เลี้ยงตัวเองเท่านั้น ต้องเลี้ยงครอบครัวด้วย เคยเจอเด็กที่อายุควรถึงชั้น ป.๔ แล้ว แต่ไม่เคยได้เรียนเลย เพราะว่าต้องทำงาน หรือว่าเด็กที่ขาดเรียนมาก ๆ ไปที่โรงเรียนหนึ่ง ครูก็บรรยายว่าเด็กคนนี้อ่านหนังสือไม่คล่อง เพราะว่าพ่อฆ่าแม่ตาย พ่อก็เลยติดคุก เด็กไม่มีใครดูแล ก็บอกคุณครูว่าไม่ต้องบรรยายต่อแล้ว เพราะว่าก็ต้องพยายามหาทางช่วยเหลือเกื้อกูลให้เขามีความเป็นอยู่ที่บ้านที่ดีขึ้น ตอนนี้เขาน่าจะจบมาประกอบอาชีพแล้ว เด็กที่ขาดเรียนมาก ๆ มีครูที่มาช่วยสอน มีวิธีกึ่ง ๆ การสอนการศึกษาผู้ใหญ่ เด็กพวกนี้สามารถเรียนถึงชั้นอุดมศึกษา และได้งานที่ดีได้เงินเดือนตามวุฒิปริญญาตรี

• **ประการที่สอง** เด็กที่ภาษาไทยไม่ได้เป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนของตน เป็นชนเผ่าที่มีภาษาของตนเอง หรืออีกพวกหนึ่งเขามาจากต่างประเทศที่ไม่ใช้ภาษาไทย เด็กประเภทนี้ บางครั้งเมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้ว มารับการศึกษาที่โรงเรียน ตชด. ก็มี มาเข้าชั้นอนุบาล ๑ อายุ ๑๗ ปี ก็เรียนไปได้ อ่านออกเขียนได้ เสร็จแล้วเขาก็ออกจากโรงเรียนไป ตัวเลขก็จะไม่ค่อยดี คล้ายๆ กับว่าเรียนไม่สำเร็จ แต่ที่จริงแล้วเขาก็ได้ประโยชน์พอที่เขาจะไปประกอบอาชีพอื่น ๆ เพราะอายุเยอะแล้ว พวกที่เป็นผู้ใหญ่แล้วก็ได้ศึกษาแบบ กศน.^๑ ได้เรียนต่อมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประสบผลสำเร็จเช่นเดียวกัน ในบางแห่งมีปัญหาอยู่มาก เช่น ครู กศน. รุ่นใหม่บางคนไม่ชำนาญการสอนผู้ใหญ่ เพราะว่า ศศช.^๒ ในระยะหลังนี้สอนเด็ก ๆ มาก เพราะเด็กที่บ้านอยู่ไกลไม่สามารถลงมาศึกษาที่โรงเรียน ตชด. หรือ โรงเรียนของ สพล. ได้ ก็เรียนกันอยู่ที่ ศศช. ตอนแรกก็ดูว่า กศน. น่าจะสอนผู้ใหญ่ที่ตอนเด็ก ๆ ขาดการศึกษา และได้พิจารณาดู ก็จริงของเขา จำเป็นจะต้องสอนตรงนั้น แต่พอมีหลายคน ก็เลยกลายเป็น ไม่ชำนาญที่จะสอนผู้ใหญ่ ไปสอนแต่เด็ก ๆ ปัจจุบันนี้ก็ยังมีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้ภาษาไทย จะเห็น ได้เลยว่าพวกนี้มีชีวิตที่ยากลำบากมาก ถูกหลอก บางคนมีคนเอากะดาศเขียนสัญญา ไม่เป็นธรรมมาให้เขาแปะโป้ง เขาก็ถูกลอกไปตลอดชาติ เขาไม่สะดวกในการเข้ารับ บริการของรัฐ เช่น การรักษาพยาบาล ก็เลยตกลงกับพี่ ๆ กศน. รุ่นเก่าที่ชำนาญการศึกษา ผู้ใหญ่ให้มาช่วยอบรมคุณครูรุ่นใหม่ ตอนนี้ก็กำลังดำเนินการอยู่ ดำเนินการไปแล้วน่าจะ มีผลมากขึ้นให้ทุกคนสอนคนได้ไม่ว่าจะอายุเท่าไร เรามีเทคนิคเหมือนกันว่าสอนผู้ใหญ่ ซึ่งมีประสบการณ์หลาย ๆ อย่างที่อาจจะทำให้เขาเรียนรู้ได้มากขึ้น เปรียบเทียบกับสอนเด็ก ก็เป็นอีกแบบหนึ่ง

^๑ กศน. การศึกษานอกระบบ หรือ Non-Formal Education

^๒ ศศช. ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานชื่อว่า ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”

• **ประชากรที่สาม** พวกที่บกพร่องในการเล่าเรียน เช่น Learning Disability เป็นเด็กออทิสติก เด็กเรียนช้า ต้องอาศัยผู้ที่มีความชำนาญในการสอน ก็จะช่วยได้พอสมควร ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ต้องเป็นหลักวิชาในการสอนพิเศษขึ้นไป ซึ่งสามารถแก้ไขชีวิตและทำให้ชีวิตของเด็กคนนั้นและชีวิตของครอบครัวดีขึ้น ในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนก็เคยจัดอบรมโดยมีวิทยากรมาสอน ได้ดูงานจากประเทศ สิงคโปร์ และประเทศกาตาร์ ที่เป็นกาตาร์เพราะว่าเคยได้ไปเห็นว่าเขามีปัญหาเด็กที่มีความบกพร่องในการศึกษามาก เขาวิเคราะห์ดูแล้วเป็นเพราะว่ามีการสมรสในครอบครัวเดียวกันอย่างนั้นหรือเปล่า ก็ไม่รู้ผลของการวิจัยเขาเป็นยังไง แต่ว่าเขาก็ให้ความเห็น ความรู้และก็เผยแพร่ผู้ที่ได้เข้าอบรมและได้กระจายประสบการณ์ไปให้ผู้อื่นด้วย หวังว่า จะได้ช่วยเด็กกลุ่มนี้ได้มาก

◆ การอ่าน

๙๘.๕๙%

๑.๔๑%

ตามเกณฑ์

ต่ำกว่าเกณฑ์

◆ การเขียน

๙๗.๕๗%

๒.๔๓%

ตามเกณฑ์

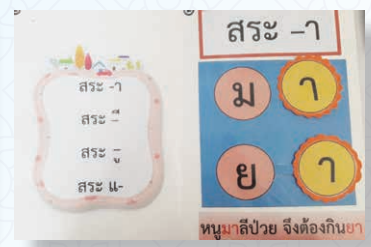
ต่ำกว่าเกณฑ์

ผลการประเมินความสามารถในการอ่านเขียนของเด็กในโรงเรียน

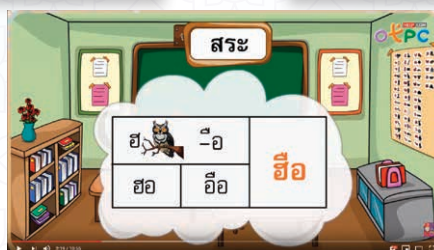
สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๓

นอกจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นี่ก็มีอีกอย่างหนึ่ง คือขอให้กองกำกับการแต่ละแห่งสำรวจ วัดและประเมินผลความสามารถในการอ่านเขียนของเด็กในโรงเรียนในความรับผิดชอบ เช่น ที่ไปเยี่ยมมาล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เป็นโรงเรียนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๓ คือจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี ก็มีรายงาน อันนี้เป็นตัวอย่างเรื่องการอ่านและการเขียน นักเรียนระดับ ป. ๑-๖ จำนวน ๑,๗๗๓ คน ประเมินในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ การอ่าน ระดับดีมาก ดี และพอใช้ ๑,๗๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๕๙ นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำกว่าเกณฑ์ ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๑ มีการพิจารณาเป็นรายโรงเรียน นักเรียนที่ต้องปรับปรุงเป็นพิเศษ สังเกตดูว่าเป็นนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ที่ตั้งขึ้นใหม่ เวลาเราไปสำรวจดูว่าที่ไหนเป็นที่กันดาร นักเรียนไปโรงเรียนไม่ได้ จากระยะไกลจากโรงเรียนที่มีอยู่ หรือว่าในฤดูกาลบางฤดู เช่น ฤดูฝน ก็จะไม่สามารถไปโรงเรียนได้เลย เขาจะมีปัญหาเรื่องการศึกษา แล้วเขาจะเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๙ ส่วนใหญ่ผลสัมฤทธิ์ปี ๒๕๖๐ ดีกว่า แต่ที่ลดลงก็มีเหมือนกัน ก็ต้องวิเคราะห์กันต่อ ๆ ไป มีปัญหาเรื่องนี้เป็นเรื่องเฉลี่ย ก็ต้องวิเคราะห์รายบุคคล หรือรายโรงเรียน แล้วหาวิธีปรับปรุงกันไป เรื่องนี้ทำกันมานานหลายปีแล้ว ส่วนด้านการเขียน มีผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์คือ ดีมาก ดี และพอใช้ ๑,๗๓๐ คน คือ ร้อยละ ๙๗.๕๗ น้อยกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และก็จะสังเกตได้ว่าการเขียนจะยากกว่าการอ่าน ที่ต้องปรับปรุงก็มี ๔๓ คน ร้อยละ ๒.๔๓ บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนเก่า แต่ว่าปัญหาก็คืออยู่ไกล การคมนาคม อาจจะมียุทธศาสตร์อื่น ๆ ต้องไปดูรายละเอียดอีกที บางโรงเรียนความสามารถน้อยกว่าปี ๒๕๕๙

ในโรงเรียนของ ตชด. นอกจากมีเรื่องนี้เป็นพิเศษ ก็จะมีปัญหาที่ทุก ๆ คนมี คือ ONET ภาษาไทย สำหรับโรงเรียนในกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๓ ก็ยังมีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศทั้งการประเมินการอ่านและการเขียนของ ตชด. และ ONET วิธีคำนวณก็จะคำนวณคะแนนเฉลี่ย เขาก็จะมีข้อมูลให้ว่า ในโรงเรียนนี้มีจำนวนนักเรียนที่เข้าสอบกี่คน คะแนนของนักเรียนแต่ละคน คะแนนสูงสุดเท่าไร ต่ำสุดเท่าไร และต้องดูค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพราะว่าบางทีบางคนก็คะแนนสูงโด่ง บางคนก็คะแนนต่ำมาก ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายอย่างที่ต้องเอาออกมาแก้ เอาผลมาดู เรื่องว่าเขามีความบกพร่อง หรือมีความป่วยไข้ หรือเป็นคนพิการ ต้องดูรายละเอียดและทบทวน

สื่อแจกลูกสะกดคำ ผลิตโดย คณะครู สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๔

บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านแจกลูก การสะกดคำ สระอ้อ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

❁ การปรับปรุงการอ่านเขียนภาษาไทย

การปรับปรุงแก้ไขเรื่องการอ่านการเขียนมีหลายวิธี เช่น

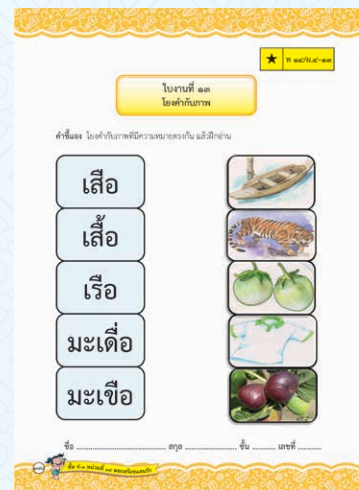
- **ประการแรก** ด้านวิธีการสอนเราก็เอาเรื่องแจกลูกสะกดคำ แบบการสอนสมัยก่อนมาใช้ ฝึกฝนบ่อย ๆ เขาจะมีความก้าวหน้าขึ้น บางทีนอกจากให้ดูเป็นรายคำ ก็ฝึกให้เขียนตามคำบอก ฝึกอ่านหนังสือในห้องสมุด สอนด้วยบัตรคำ สอนด้วยคำคล้องจอง หรือเพลงที่ทำให้จำง่าย มีอุปกรณ์การสอนใหม่ๆ เช่น กระดานอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนทางไกลจากดาวเทียม คอมพิวเตอร์ การอบรมครู และก็มีครูเพิ่มมากขึ้น มีอาจารย์อาสาสมัครมาทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเขาส่งนักศึกษาเข้ามาฝึกสอน เรื่องบัตรคำนอกจากเมืองไทยแล้วก็ได้ไปเห็นที่กัมพูชา ที่ไปทำโครงการอาหารกลางวัน เขาสาธิตการสอนวิชาภาษาเขมรให้ดู เขาก็ใช้บทอ่าน และก็มีบัตรคำตามนั้น บางคำเป็นคำยาก ศัพท์บัญญัติที่เหมือนกับบ้านเรา

ก็มีเหมือนกัน ได้นำคำเหล่านั้นมาอธิบายความหมายให้กระจ่างขึ้น และยกตัวอย่าง
นอกจากในบทอ่านนั้น ทำให้ได้ตัวอย่างมากขึ้น และก็อาจจะให้นักเรียนแต่งประโยคโดย
ใช้คำเหล่านั้น ไม่ใช่เฉพาะแต่ที่เมืองไทยในต่างประเทศก็ใช้ มีหนังสือต่าง ๆ ที่ดี เขียนเป็น
ภาษากัมพูชา ก็ได้ซื้อให้ห้องสมุดของโรงเรียนในกัมพูชาให้เด็ก ๆ อ่านด้วย

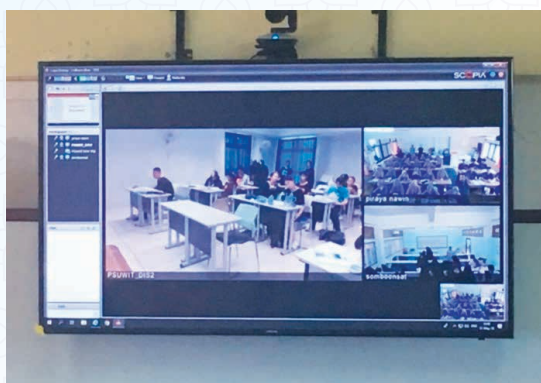
- **ประการที่สอง** มีครูภาษาไทยของสถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย อยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้ทำโครงการนี้คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ
ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ เป็นการสร้างรูปแบบการเรียนด้วยตนเอง อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์
มีทั้งสอนการอ่านและการเขียน การอ่านก็ให้มีความสามารถถึงระดับที่อ่านเข้าใจ
วิเคราะห์ และตีความเนื้อหาของบทอ่านที่ซับซ้อนได้ ทั้งในสาขาและนอกสาขา
ความเชี่ยวชาญของผู้เรียน มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจเชื่อหรือ
ไม่เชื่อข้อมูลที่นำเสนอในบทอ่าน ด้านการเขียนก็ให้มีความสามารถในการกำหนดประเด็น
และขยายประเด็นโดยเรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับ
วัตถุประสงค์ของการเขียน ใช้คำและประโยคได้อย่างหลากหลาย สามารถเขียนติดต่อกัน
และประสานงาน หรือรายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณครูที่ศึกษาบางท่านก็สามารถ
ที่จะคัดเลือกบทอ่านได้ดี ทางอาจารย์ปราณีและคณะก็จะให้เขาทดลองคัดเลือกบทอ่าน
และมาอธิบายกันว่าบทอ่านที่คัดเลือกมานี้มีข้อดีข้อเสียอย่างไร คืออาจารย์คัดเลือกให้ดู
ตอนนั้นก็ให้ผู้เรียนคัดเลือกด้วย เมื่อเรียนแล้วมีการทำแบบฝึกหัดทั้งปรนัยและอัตนัย
จัดส่งให้เพื่อนครูในท้องถิ่นตรวจ หรือจะส่งให้สถาบันที่กรุงเทพฯ ก็ได้

• **ประการที่สาม** มีสื่ออย่างหนึ่งที่ทำขึ้นคือ สื่อ ๖๐ พรรษา ได้ให้ไปในหลายที่มีปัญหาในเรื่องการเรียนการสอนอยู่ เนื่องจากหลาย ๆ ที่มีนักเรียนน้อย ครูก็มีน้อย ไม่ครบชั้น และก็นึกไปถึงพี่คนหนึ่งคือ ดร.อาคม จันทสุนทร ซึ่งล่องลပ်ไปแล้ว เมื่อพี่อาคมยังอยู่ ประมาณปี ๒๕๒๐ ก็ได้ใช้สื่อที่เรียกว่า RIT^๓ เป็นการใช้สื่อสำหรับสอนในโรงเรียนที่ขาดครู ครูก็จะใช้เวลาหน่อยลง เราอธิบายได้ บางทีเด็ก ๆ ด้วยกันก็ดูกันเองได้ ก็พยายามทำแบบนี้ แต่ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น มีความรู้ในวิชาต่าง ๆ ซึ่งใช้ภาษาไทยเป็นหลัก บางสื่อก็มีคู่มือ และมีการอบรมด้วย โรงเรียนเล็ก ๆ ที่มีครูน้อยก็เอามาใช้ได้ โรงเรียนเล็ก ๆ ก็นำไปลองดู เเคราะห์ดีที่มีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษามาช่วยทำหลายท่าน ระดมกันช่วยกันทำสื่อนี้เวลานี้ สพล. ก็รับเอาไปใช้ในโรงเรียน ก็ได้ประโยชน์ดี และมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น มูลนิธิอาจารย์สนั่น สุมิตร ได้มาขอเอาไปใช้ในโรงเรียนที่มูลนิธิอุปถัมภ์อยู่ ก็หวังว่าที่ทำไปนั้นจะมีประโยชน์ และเขาก็ทำรูปแบบอย่างสวยงามน่าเรียนมาก

^๓ RIT Reduced Instructional Time

• **ประการที่สี่** การเรียนทางไกลแบบสองทางคือ ไม่ใช่ว่าฟังจากดาวเทียมฝ่ายเดียว แต่ผู้ที่อยู่ปลายทางสามารถจะตอบคำถามและถามคำถามได้ วิทยาการที่อยู่ในห้องเรียนของโรงเรียนต้นแบบที่เราทำนี้ ผู้ที่กรุณาทำต้นแบบนี้มาจากโรงเรียน มอ.วิทยานุสรณ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ โรงเรียนปลายทางส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ จุดมุ่งหมายดั้งเดิมที่ขอให้ทาง มอ.วิทยานุสรณ์ทำโครงการนี้ คือต้องการให้ครูที่มีความรู้ความสามารถมากกว่าปกติ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเหล่านี้ไม่มีห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เรียนท่องเอาตามหนังสือและไม่เคยทดลองทางวิทยาศาสตร์ ก็อยากให้เขามีโอกาสมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากพอที่จะเรียนต่อในมหาวิทยาลัยในสายวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ ก็ปรากฏว่าเท่าที่ประเมินดูแล้วได้มีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น และมีหลายคนเข้าเรียนเป็นพยาบาล เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ บริเวณนั้น เช่น ในเขตจังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี ไม้ไซในเมือง คืออยู่นอกเมือง ได้ความรู้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องอาศัยอินเทอร์เน็ต สัญญาณ WIFI ต้องมีระบบไฟฟ้าที่ดี ครูและนักเรียนตั้งใจดีมาก แต่ว่ามีไฟฟ้าเป็นประจำ ไฟก็ดับ ไฟเสียบ่อยเรื่อย ก็ต้องปรับปรุงทางเทคนิค เรื่องพวกนี้ และทางมหาวิทยาลัยต้นทางก็ช่วยสอนภาษาไทยด้วย

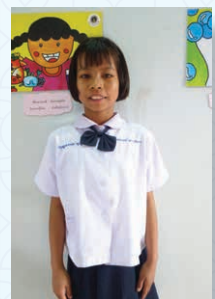
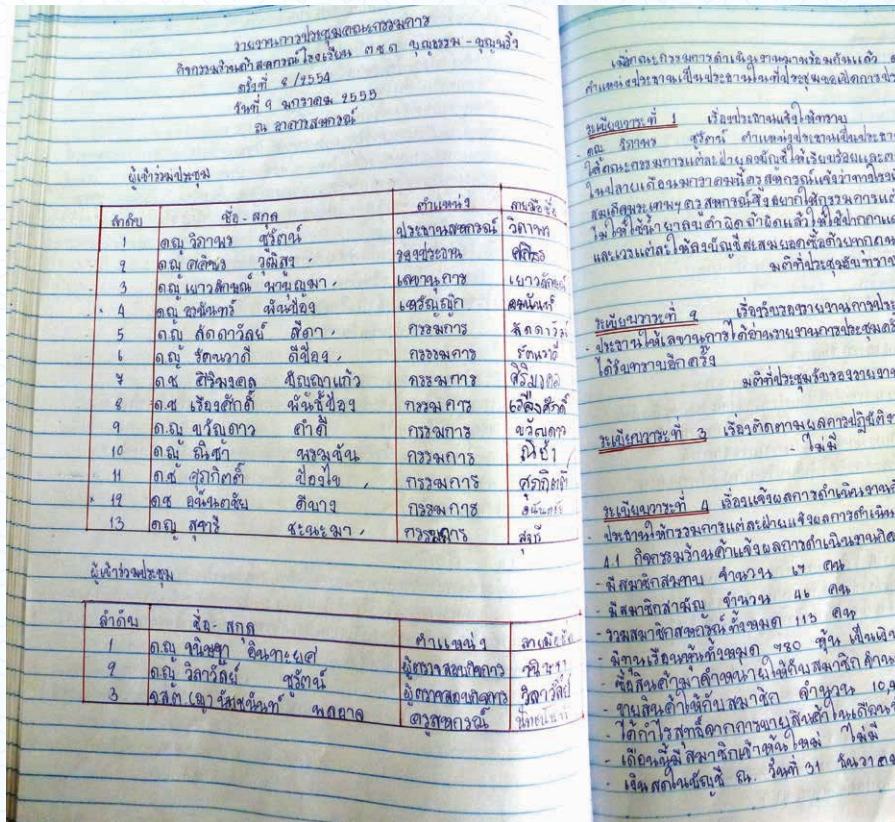
• **ประการที่ห้า** เพื่อที่จะปรับปรุงเรื่องการอ่านเขียน พูด ฟัง ภาษาไทยให้ดีขึ้นนั้น ก็ต้องปรับปรุงการสอนชั้นเด็กเล็กหรือชั้นอนุบาล ที่เคยทำมาแต่ก่อนนี้เน้นเรื่องการเตรียมความพร้อม เช่น การเตรียมความพร้อมกล้ามเนื้อมัดเล็ก การเตรียมพร้อมด้านสังคม ระเบียบวินัย การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ คือ โภชนาการและสาธารณสุข ตอนนี้เริ่มเรื่องการพูด ฟัง อ่าน เขียนด้วย และมีการปรับปรุงครูอนุบาลให้มีความสามารถยิ่งขึ้น มีเงินเดือนดีขึ้น เป็นขวัญและกำลังใจที่จะช่วยกัน ทำให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น มีการศึกษาตามหลักสูตรบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย เราจะเริ่มต้นในชั้นอนุบาลปีที่ ๑ และตอนนี้เริ่มขยับเป็นการเรียนชั้นประถมศึกษา โดยที่เราศึกษาตามรูปแบบของประเทศเยอรมัน และทางครูจากเยอรมันก็มาสำรวจและมาติดตามงานอยู่ตลอดเวลา ทางเราก็ไปดูงานที่ประเทศเยอรมันด้วย

• **ประการที่หก** ครูส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เป็นนักเรียนเก่าของโรงเรียน เป็นชนเผ่าเดียวกับครอบครัวนักเรียน ก็สามารถใช้ภาษาพื้นเมืองที่นักเรียนคุ้นเคย มาอธิบายข้อความบางอย่างที่อาจจะเป็นนามธรรม และจะช่วยให้มีความเข้าใจที่ดีขึ้น

• **ประการที่เจ็ด** การสอนแบบบูรณาการ โครงการก็เริ่มต้นจากการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เลยเอาเรื่องของการเกษตร และสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมาสอนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และวิชาอื่นๆ ด้วย ทั้งที่เป็นคำและเป็นประโยค นักเรียนเรียนด้านสนทนาก็ได้การทำบัญชี และจัดบันทึกการประชุมเป็นการฝึกภาษาไทย ฝึกกระบวนการคิด และฝึกคณิตศาสตร์ด้วย ครูวิชาต่าง ๆ ที่เขียนบทสอนภาษาไทยในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชา คณิตศาสตร์ ก็ทำเลขโจทย์ เคยคุยกับคุณครูบางท่าน ท่านก็บอกว่านักเรียนในโรงเรียน มีปัญหาเรื่องการอ่าน การเขียน ไม่ใช่โรงเรียนในเขตทุรกันดารด้วยซ้ำไปก็มีปัญหา เขาเป็นครูคณิตศาสตร์ เขาก็ใช้วิชาคณิตศาสตร์ของเขา และตั้งโจทย์ที่ทำให้เด็กต้อง เข้าใจเนื้อหา วิธีการ ต้องอ่านได้ เขียนได้ เป็นการฝึกไปในตัว

• **ประการที่แปด** ห้องสมุดเป็นสถานที่สอนการพูด ฟัง อ่าน เขียน ปัจจุบันก็มีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การเล่านิทาน การแสดงพื้นบ้าน การร้องเพลง การทำบันทึก การทำหนังสือเล่มเล็ก และการบันทึกการอ่าน ปัจจุบันโรงเรียนจัดห้องสมุดให้สวยงาม น่าเข้าไปใช้ ทำให้นักเรียนอยากเข้าห้องสมุด และยังเชิญชวนชาวบ้าน และนักเรียนเก่าให้เข้ามาใช้ห้องสมุดด้วยให้นักเรียนเป็นผู้ช่วยครูบรรณารักษ์ ทำให้คุ้นเคยกับการใช้ห้องสมุด และการอ่านเอกสารที่ทางราชการจัดให้ เช่น ที่กระทรวงเกษตรทำออกมา มีโบรชัวร์ สอนการเพาะปลูก การทำกับข้าว งานประดิษฐ์ ก็เก็บมาให้เด็กเรียนอ่านและปฏิบัติตาม เป็นการสอนความเข้าใจภาษาไทย

ทำไมต้องเป็นภาษาไทย

หนังสืออ่านที่ทำให้นักเรียนรักภาษาไทยมีวรรณกรรมไทยที่สนุก จะเห็นว่าภาษาไทยเป็นศิลปะที่จรรโลงใจ มีความไพเราะ มีความงามของภาษา ก็จะทำให้เพิ่มความสนใจ และจะต้องจงใจว่าทำไมต้องเป็นภาษาไทย ไม่เป็นภาษาพื้นบ้าน หรือทำไมไม่เป็นภาษาอังกฤษ ภาษาไทยเป็นภาษากลางของคนทั้งประเทศ คนที่อยู่ในประเทศนี้ควรจะรู้ภาษาไทย เพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกัน คนที่ข้ามชายแดนมา ส่งลูกมาที่โรงเรียน ดชด. นี้เขาอธิบายว่าเขาให้ลูกเรียนภาษาไทย เพราะว่าเขาอยากให้รู้ภาษาไทย จะดีกับธุรกิจที่บ้านเขาในการค้าขายมีลูกค้ามากขึ้น เพราะภาษาไทยมีศัพท์มากพอสมควรที่จะเรียนวิชาที่สูงขึ้นไปในอนาคตในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย ซึ่งก็เป็นความหวังของเด็ก ๆ ในถิ่นทุรกันดาร และเป็นความหวังความฝันที่เป็นจริงได้ เป็นภาษาที่เขียนตำราวิชาการ สร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันได้

ถ้ารู้ภาษาอังกฤษก็เป็นเรื่องสมควร เพราะเป็นภาษาที่เรียนกันมากในโลก บางทีก็มีภาษาจีนด้วย ภาษาจีนก็ใช้กันมาก และบางท้องถิ่นสนใจภาษาจีนมากกว่าภาษาไทยด้วยซ้ำไป เพราะหวังจะได้ทุนไปเรียนเมืองจีน ซึ่งเป็นการยาก ภาษาอังกฤษก็จะมีโอกาสน้อยที่จะไปเรียนเป็นภาษาอังกฤษ ประเทศไทยมีคนที่จะรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะเป็นครูได้ไม่มากนัก เพราะฉะนั้นก็คิดว่าส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของคน ให้เรียนรู้ภาษาไทยแล้วก็จะเรียนภาษาอื่น ๆ ต่อไปได้ง่าย เพราะภาษาบางภาษาอยู่ในภาวะที่ไม่ได้มีคำมากพอที่จะใช้ในเรื่องสมัยใหม่ได้ แต่ว่าภาษาไทยพอจะได้มีพระเถระผู้ใหญ่ท่านบอกว่า ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรสอนภาษาบาลี อย่างที่โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามก็ยังสอนภาษาอาหรับกันเลย เป็นภาษาทางศาสนา เราได้อาตมาพระศาสนาก็ควรจะให้เรียนคำสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ข้อนี้ก็จริง หลายคนภาษาไทยไม่แข็ง ต่อไปภาษาบาลีนี้ยาก ตอนนี่เริ่มสอนภาษาบาลีเบื้องต้น แต่ก็ต้องพยายามให้เรียนภาษาไทยให้แข็งแรงเสียก่อน

เรื่องนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่ผ่านมาในการทำงานประมาณ ๔๐ กว่าปีแล้ว ขอมาเล่าโดยสังเขปแค่นี้ ขอขอบคุณทุกท่าน

การประชุมวิชาการเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑
ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN

๙๗๘-๖๑๖-๗๙๗๕-๓๘-๒

จัดพิมพ์โดย โครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๓
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๑๑, ๐ ๒๒๘๑ ๓๙๒๑
โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๓๙๒๓
www.psproject.org

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด
๕๕/๑๒-๑๔,๓๓ หมู่ ๕ ต.บางขุน อ.บางกรวย
นนทบุรี ๑๑๓๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๗๙ ๙๑๕๕-๖

